

Nr 22.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i 1950 års statsverksproposition (IX H.T. p. 123) gjorda framställning om anslag till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering jämte i ämnet väckta motioner.

Under punkten 123 i nionde huvudtiteln av 1950 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t hemställt, att till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering för budgetåret 1950/51 måtte anvisas ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor, vilket innebär en oförändrad medelsanvisning i förhållande till innevarande budgetår.

I samband med denna anslagspunkt har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 260 av herrar *Tjällgren* och *Näsård* samt II: 323, likalydande, av herr *Onsjö m. fl.*, i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte dels besluta att för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 3 700 000 kronor till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering, dels ock uttala att 1 300 000 kronor av spärrade medel skola få tagas i anspråk för ändamålet under samma budgetår; samt

2) I: 180 av herr *Niklasson m. fl.* samt II: 218, likalydande, av herrar *Petersson* i Dahl och *Andersson* i Löbbo, i vilka motioner yrkats att riksdagen vid behandlingen av ifrågavarande anslagspunkt måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om jämkning i de grunder, enligt vilka bidrag utdelas från förevarande anslag.

Rörande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna I: 180 och II: 218 har utskottet låtit inhämta yttrande av kungl. kommerskollegium.

I skrivelse den 11 augusti 1949 har *elektrifieringsberedningen* hemställt, att anslaget till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering skall höjas till 5 000 000 kronor. Såsom motivering härför har elektrifieringsberedningen anfört bland annat följande.

Av det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget — 7 000 000 kronor — äro 2 300 000 kronor spärrade. Anspråken på anslaget, vilka under ett flertal år utgjort i medeltal 7 000 000 kronor per år, ha under budgetåret 1948/49 nedgått till 4 000 000 per år. Nedgången har åtminstone delvis föranletts av skärpta tilldelningsgrunder. Vid slutet av budgetåret 1948/49 funnos ej slutbehandlade ansökningar motsvarande ett belopp av 2 800 000 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget — 3 000 000 kronor — täcker sålunda i huvudsak endast de vid senaste budgetårsskiftet inneliggande anspråken. För att tillgodose anspråk, som inkomma under innevarande bud-

getår, stå alltså icke några nämnvärda medel till förfogande, såvida icke det spärrade beloppet å 2 300 000 kronor får disponeras.

Under budgetåren 1942/43—1943/44 beviljades bidrag med drygt 5 000 000 kronor per år. Bidragsverksamheten ökades under budgetåren 1944/45—1946/47 till i medeltal 7 000 000 kronor per år. Under de båda senast förflutna budgetåren, då investeringsbegränsning ägt rum, har verksamheten omfattat cirka 5 000 000 kronor per år.

För budgetåret 1950/51 erfordras — under förutsättning att ansökningar inkomma i oförändrad takt — dels 4 000 000 kronor för att tillgodose nya bidragsanspråk, dels 1 000 000 kronor för att täcka äldre anspråk.

I sitt yttrande över motionerna I: 180 och II: 218 har *kommerskollegium* anfört följande.

Ifrågavarande bidragsverksamhet omhänderhaves av elektrifieringsberedningen, och bidragstilldelningen sker efter grunder, som fastställts av Kungl. Maj:t den 30 december 1947 och den 27 maj 1949. Dessa innebära bland annat, att statsbidrag i normala fall icke skall utgå för elektrifieringsprojekt med större anläggningskostnad än 240 kronor per centralblockenhet, och ett av motiven härför torde ha varit strävandena att åstadkomma begränsning av investeringarna. Från nämnda allmänna regler kunna undantag medgivas i fråga om företag, som ha hög angelägenhetsgrad. Betydande bidrag ha också utgått till bland annat större elektrifieringsprojekt i Norrland, oaktat den angivna kostnadsgränsen varit överskriden.

Enligt vad kollegiet har sig bekant, har Kungl. Maj:t den 10 februari 1950 anbefallt elektrifieringsberedningen att utreda frågan, huruvida med hänsyn till ökade material- och arbetskostnader eller andra omständigheter en höjning av 240-kronorsgränsen kan anses påkallad samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som kunna föranledas av utredningen. Denna utredning, som redan tidigare påbörjats på elektrifieringsberedningens eget initiativ, kan enligt uppgift väntas bli slutförd inom den närmaste tiden. Då den i motionerna berörda frågan sålunda redan gjorts till föremål för utredning, synes resultatet av denna böra avvaktas.

Departementschefen har anfört.

»Under budgetåret 1948/49 stod ett belopp av 4 000 000 kronor till förfogande för den statsunderstödda elektrifieringsverksamheten. Därav utgjordes 3 000 000 kronor av anslag för sagda budgetår och 1 000 000 kronor av förut spärrade medel, som genom beslut av Kungl. Maj:t ställts till förfogande. Vid behandlingen av frågan om anslag för ändamålet för innevarande budgetår uttalade jag, bland annat, att jag icke kunde föroorda någon ökning av medelsanvisningen men att det å andra sidan syntes önskvärt att verksamheten icke skulle behöva inskränkas ytterligare i förhållande till den omfattning den hade under budgetåret 1948/49. Man borde därför enligt min mening räkna med att, såvida läget icke skärptes, av återstående spärrade medel 1 000 000 kronor skulle ställas till förfogande för verksamheten under budgetåret 1949/50.

Genom beslut den 16 december 1949 har Kungl. Maj:t medgivit, att av den hittills odisponerade delen av anslaget för budgetåret 1947/48, 2 300 000 kronor, får tagas i anspråk ett belopp av 1 000 000 kronor. Tillsammans med det för budgetåret 1949/50 beviljade anslaget, 3 000 000 kronor, står alltså för innevarande budgetår till förfogande samma belopp som för budgetåret 1948/49 eller 4 000 000 kronor.

Det synes nödvändigt, att verksamheten även under nästa budgetår skall hållas inom samma jämförelsevis snäva ram som under de senaste åren. I enlighet härmed bör enligt min mening anslaget för nästa budgetår utgå med oförändrat belopp, 3 000 000 kronor. Jag förutsätter härvid att återstoden av nyssnämnda spärrade medel skall ställas till förfogande för verksamheten under budgetåret 1950/51.»

Utskottet. Såsom framhållits i motionerna I: 260 och II: 323 kunna de anspråk, som komma att ställas å ifrågavarande anslag under nästa budgetår, beräknas bli avsevärda. Framför allt med hänsyn till det ekonomiska läget anser utskottet sig emellertid böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, att verksamheten även under budgetåret 1950/51 skall hållas inom samma jämförelsevis snäva ram som under de senaste åren. Utskottet förordar därför, att anslaget för nästa budgetår skall utgå med samma belopp som för närvarande eller med 3 000 000 kronor. I likhet med Kungl. Maj:t förutsätter utskottet härvid, att återstoden av de spärrade medlen å anslaget skall ställas till förfogande för verksamheten under sagda budgetår.

Vad härefter angår yrkandet i motionerna I: 180 och II: 218 framgår av kommerskollegii yttrande, att Kungl. Maj:t redan den 10 februari 1950 anbefallt elektrifieringsberedningen att utreda frågan, huruvida med hänsyn till ökade material- och arbetskostnader eller andra omständigheter en ändring kan anses påkallad av den nu gällande bestämmelsen, att statsbidrag till elektrifiering i regel icke må utgå, när kostnaden därför överstiger 240 kronor per centralblockenhet. Enligt vad utskottet inhämtat har utredningen numera verkställt och är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn till nu angivna förhållanden torde ifrågavarande motioner icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å de likalydande motionerna I: 260 och II: 323, till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor; samt

2) att de likalydande motionerna I: 180 och II: 218 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Näslund, Jon Jonsson, Henry Johansson, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson, Bertil Andersson, Hugo Sundberg och Isaksson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö*, Antby, Andersson i Hyssna, Hæggbloom, Jonsson i Järvsand, Nilsson i Varuträsk*, Utbult, Mårtensson i Smedstorp, Boman i Stafsund och Lindström.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Tjällgren*, *Bror Nilsson* och *Boman* i Stafsund, som ansett, att motionerna I: 260 och II: 323 borde bifallas och att därför utskottets yttrande och hemställan borde ha följande lydelse.

»Såsom framhållits i motionerna I: 260 och II: 323 kunna de anså, som komma att ställas å ifrågavarande anslag under nästa budgetår, beräknas bli avsevärda. För att möta dessa anspråk torde den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen vara alltför ringa. Elektrifieringen har emellertid så stor betydelse såväl för underlättandet och befrämjandet av produktionen inom landsbygdens näringsliv som för befolkningens trevnad och trivsel, att anslaget enligt utskottets mening bör höjas något. Vad i sådant hänseende förordats i nyssnämnda motioner synes utskottet innefatta en lämplig avvägning. Utskottet förordar därför, att anslaget för nästa budgetår skall utgå med ett till 3 700 000 kronor höjt belopp. I likhet med Kungl. Maj:t och motionärerna förutsätter utskottet härvid, att återstoden av de spärrade medlen å anslaget skall ställas till förfogande för verksamheten under sagda budgetår.

Vad härefter — — — (lika med utskottet) — — — riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till de likalydande motionerna I: 260 och II: 323, till — — — (lika med utskottet) — — — reservationsanslag av 3 700 000 kronor; samt

2) att de — — — (lika med utskottet) — — — riksdagens åtgärd.»